

DOCUMENTELE MOȘIILOR^I M. S. REGELUI

I. Broștenii.

1. Hîrlău, 26 Octombree 7139 (1630). Moise-Vodă dă Voronețului braniștea mănăstirii, arătînd hotarele. Oprit «a cosă, nicî a vâna fiară, nicî a prindi pește, nicî a paști dobitoaci; fiece dobitoc vara, undi vor găsa călugării în braniște svintii mănăstirii, Cămpulungeni sau Vămeni, sau fiecîni vor fi, co-săndu sau umblănd după fiară, sau pe vali după pește, ca să aibă a li lua lor tot ce vor găsa la dănsii; așjidire di să vor găsa oî sau fiece dobitoaci vărăndu sau tomnăndu în hotarul svinti mănăstirii ce esti mai sus scris[ă], ca să aibă a le lua lor căti 12 berbeci, cum esti obicei». — Copie, legalisată, din 4 April 1805.

2. Iași, 30 Iulie 7209 (1701). Constantin Duca dă Voronețului braniștea mănăstirii, de la vechii Domni, arătîndu-i hotarele. Oprită braniștea pentru «a cosă, a vâna fiară, a prindi pești, a paști dobitoaci; fiece dobitoc vara, undi vor găsa călugării în braniște svinteî mănăstirii, Cămpulungeni, sau Vămeni, sau cîni va fi, să aibă a lua tot ce va găsa la dănsii; așjidire îi va găsa oî sau fiece dobitoaci vărăndu sau tomnăndu în hotarul svinti mănăstirii... ca să aibă a le lua lor căti 12 berbeci, cum esti obicina». — Copie, legalisată, din 4 April 1805.

3. 16 Maiu 7247 (1739). «Șerban Cantacuzinu Stol[nicul]» către Domn, pentru mărturia hotarnică ce a dat egumenului de Voroneț, în proces cu Moldavița. Aduge că una din mănăstiri e făcută de «Ștefan-Vod[ă] cel Bun, nepot lui Alexandru-Vod[ă]», iar ceialaltă de «Alexandru-Vod[ă] cel Mari». Pomeneste actul de la Moise-Vodă din 26 Octombree 7139 [n° 1], după altul de la Ștefan, precum și actul Moldaviței de la Alexandru-Vodă. Călugării moldavițeni nu pot descoperi actul de la

«Petre-Vodă», pe care se razimă. — Copie, legalisată, din 4 April 1805.

4. 30 Septembre 7255 (1746). Ioan Nicolae Mavrocordat, pentru vechia pîră dintre «Todașco Ștefănel Dornianul cu Chirila Lateș, fișorul lui Crăciun Lateș Câmpulungianul, pentru o delniță ce să chiamă Poiana Coșnei, unde să tălnește cu Teșna, la hotarul țării din Dorna; dzicănd Chirila Lateș că ața delniță și împreună și cu altu loc č-au mai curățit tată-său, și el, i-au împesurat-o Todașco Ștefănel cu străbătate; arătând și o carte a Domnii Sale lui Grigorie-Vod[ă], din let 7238 [1729-30], scrise pricina, după jaloba lui, la Vornecii de Câmpul-lungu, ca să-i ia sama pentru acē delniță». Se arată și un act de la «prē-iubit fratele nostru Constantin-Vod[ă], din velet 7242 [1734], Fevruarie 4»: se dă cercetarea «la răpoosatul Șarban Cantacuzino biv Vel Medelnicer», ca să jure în biserică pe marturii (doii la număr) ai lui Lateș. Dacă nu jură, el va pierde, «și să întoarcă Todașco Ștefănel lui Chirila Lateș o iapă cu mănzu, ce i-au luat Ungurei pentru pricina acei poeni Coșna». Ceii doii arată că nu jură, neștiind. Ștefănel aduce «9 oameni bătrâni din Dorna»: Candre, Negre, Cozan Nacul, Ghizdele, Mazga, etc., pentru a mărturisi în favoarea lui, «și n'au avut Lateș triabă, fiind el Câmpulungian, dară nu Dornian». Pentru ce au luat Ungurii, se «dă o iapă cu străj nec și o vacă cu vițel». La noua pîră de acum a lui Lateș, judecă Andrei Rosăt Logofăt. Se răspinge pîra. Pecete mare cu chinovar; avînd data de 1743. Semnează «Aⁱ R^t Vel Logft» și «Tanasie Logft. de taină». — Original.

5. 13 Februar 7257 (1749). «Săteni din Dorna» dau mărturie «la mânia Gherghițenilor» pentru muntele Păltiniș și dealul Omului și cel «dintre Negre» față de mănăstirea Slatina «și vale niagră Săcuiasca». «Pentru să-ș știe că aceste locuri sânt domnești, și în trecut[ă] vrem[e] le stăpănē Ungurei, și să făcē multe pricin[i] și morți de om dintr'u Ungur anume Pătru Ūotaț, care puses[e] mânia pe aceste locuri și, șezindu un st[r]ămoș într'acē parte de loc, a Ghiorghitēnilor, s'au sculat și au ucis pe acel Ungur. Și, dup[ă] ce l-au ucis, înștiințindu-s[ă] pe lăcuiitorii Țării Ungurești, pe la ceii mai mari,

au triimes cărți și la Domnul Moldov[e]i pentru acè moarte de om. Și, tremetîndu Mărie Sa Domnul Moldovii, care s'aũ fostu tãmplat Domnu la acè vrem[e], ispravnic[i] de a Mării Sali de aũ prinsu pe strãmoșul acestor Ghiorghiteni, și ducãndu-l pe la Domnie, s'aũ dovedit cã locuril[e] acele sãntu a Moldovi, și domnești, iar pentru moarte acè de om aũ dat Ghiorghe Ghiorghitanul, strãmoșul acestor Ghiorghiteni, trii sute de berbeci, și aũ rãmas moșie sã o stãpãneascã Ghiorghitan împreun[ã] cu neamul lui. Dar noi satul Dorna ne-am lepãdat de acè moarte de om, și nice la locuril[e] acele nu ne abatem a-i scoati.» Iscãlesc trei oameni cari «ținem minte de o sum[ã] de ani»: «Costantin Ștefãnel», «Vasil[e] Candre», «Lupul Mălãeș», «Nechita Nesutuș», «Necolaï Ursachi». Face mãrturie și Vasile Bașotã Medelnicer, cã știe de «cãndu am fostu Vornic». Tot așa și un Dumitrașco Medelnicer, «cãndu am fostu Vornic». Pecetea Cãmpulungului, deosebitã de cea veche: «Açasta pecete Cã[m]pulu[n]gului...: lt 7249».

6. Cîmpulung, 12 Mart 7263 (1755). Dinu Cantacuzino, pentru trei *neamuri* din Dorna: Gheorghitenii, Tãrițenii și Chilsoenii. Pomeneste hotãrnicia Vornicului Costachi și cheltuiala, «afarã de 100 lei cã-aũ pus hatalm un Sãmion Negre la Visterie gospod». «Loc dizbãtut de la Ungurii.» Îl împart Dornenii, adunîndu-se «în casã la preotul Mihail din Dorna». Aici se face «împãrțala bãtrãnilor». Aratã ce se cuvine celor trei familii: «pãn în glodețu ci este în cotiște Drãgoești cã mări», «pe supt poala Bibiraucii, margine pãdurii, pãn în Plaju Voivodesãi», «Fãntãna Vãmanului». Semneazã: «Costandin Cant. Paharnic».

7. 11 Ianuar 7264 (1756). Matei Ghica dã Voronețului «moșie svintii mănãst[iri] ce esti împregur», dupã hotarnica din 7248 (1740) și a Mitropolitului Iacob și a lui Radul Racovițã Vel Logofãt din 2 August 7259 (1751). Dinul Cantacuzino, «ispravnic Cãmpului-Lungu», sã iea de la cãlugãrii de la Moldavița cãrțile lui Matei și a lui Constantin Racovițã, de alt cuprins. — Copie, legalisatã, din 4 April 1805.

8. 11 Mart 7265 (1757). Constantin Racovițã, «oamenilor

din Cîmpul-Lungu moldovinescu ot Sučavă, să fie volnici... a să apăra de cătră oameni din Putila, anumi Chiselețeni, care s'au obișnuit de la o vreme încoace de trec cu oile în hotarul Cîmpulungenilor moldovinescu, de-ș pășuniadză oile pe munții lor, și trag mare supărare, că le bat țobani și li-au luat și oi câteva». Mai departe ordin: «oamenilor din Putila, din satul Chisălițeni». — Pecete mică octogonală, cu chinovar, purtînd armele ambelor țeri și data de 1753. — Original.

9. 1-iu Octombre 7272 (1763). Manolachi Costachi Vel Logofăt, Andronachi Vel Vornic, Enachi Costandachi Vel Spătar, Arg. Vel Ban, Andronic Vel Paharnic arată că s'a judecat înaintea lor «Ioniț[ă] Negre Cîmpulungian de la Cîmpulungu cu Neculai sîn Tănas[e] i Alecsandru, frate-său, Tărățești, tot Cîmpulungeni», ce aveau «fiștecare câte o hliză de moșii în păduri, și pe hlizăle lor au curățuri făcute din codru, de la moșii și părinții lor, și sânt a fișticăruia hlizi osăbiti, și fișticărei să hrănești pe hliza lui». Acum Tărățeștii «ș'au făcut osăbite curățuri în capul hlizii lui Ioniță Negre», cuprinzîndu-i «locul cel de hrană». Ei arată însă că «au tăet pădure verde și au destupat de ș'au făcut curătură». Decisie: «că este cu dreptate fiștecare să-ș facă curătură în capul hlizăi sale, iar nu să-ș facă în capul hlizăi altora». Decî, «să le facă Negre altă curătură în capul hlizăi lor, de potriva curăturii lor, și, păr li-a găti Negre curătura, să fii de o potrivă cu a lor, ei tot să-ș stăpânească curătura». Original.

10. «Condică de toate scrisurile moșilor Dorna, Șarul și Păltinișu de la Țin[u]tu Sucevi, č-au dat daniia pre-înnălțat Domnul nostru, Măria Sa Con[s]t[an]d[în] Alexandru Ipsilant Voevoda, pre-iubit fiului Înnălțimii Sale Alexandru Voevoda, prin luminat hrisovul Înnălțimii Sale, și apoi s'au hotărât de boeri hotarni; a căroră mărturie hotarnică cercetăndu-s[ă] de cătră Preosvinție Sa părint[e]le Mitropolit i de cătră iubitorii de D[u]mnezeu episcopi ai Scaunului, de cătră toată boerime, s'au făcut carte de încredințare, care s'au trecut aice asămine; 1801, Ghenar 28 d.

Hrisovul pre-înnălțat Domnului nostru, Mărie Sa Constantin Alexandru Ipsilant Voevoda, de danie pre-iubit fiului Înnălțimii Sale, luminatului beizadè Alexandru Ipsilant, pe trii moșii ă-au fostu domnești la Ținutul Suceviî, alătore una lângă alta, anumi Dorna, Șarul și Păltinișul, la margine țerii Moldovii, ce să hotărăsc cu Tra[n]silvania și cu Bucovina Nemțască; 1800, Avgust 6 d.

[Și Domniî de înnainte ău dăruit, nu numai la] bisărici și mănăstiri, ce mai ales către fiî și rudeniile Domniilor Sale: adică, atât moșii din hotarali domnești și Țiganî din Țiganii domnești, cât și alte milî din însuș veniturile Domniî, volnici fiind, ca niște Domni și stăpănitori, cum mai pre larg dovedesc aceleș hrisoave ce să văd pe toată zioa, cari toate să păzăsc ca un lucru lăudat, și să urmeazi întocma. . . Aflat-am că la Ținutul Suceviî este o moșie domniască din celi vechi și drepte hotară domnești, nedată nimăruî pără acum, cari este alături cu hotaru țării ungurești și al Bucoviniî; pe care moșie să află și oamini lăcuitori, adecă trii sate, anume Dorna, Șarul și Păltiniș. Deč această moșie, cu tot hotaru cât este domnescu și nedat nimăruî de alți luminați Domni, cu toți munții ce să află pe dănsa, cu locuri de fânațe, de țarinî, cu locuri de mutări pentru pășunatul oilor, cu vaduri de mori și de chio dă sucmanî și de hirisăia, cu tot venitul din tot locul; [o dă lui Alexandru, fiu-său:] de pe care să ă vechilu Luminării Sale tot venitul, din tot locul, după obicei pământului și după ponturile ce sănt în Visterie cu pecete gspod. [Martori: fiî Alexandru, Dimitrie, Gheorghie, Necolai; și boierii: Costandin Balș Vel Logofăt de Țara-de-jos, Iancul Razul Vel Logofăt de Țara-de-sus, Teodorașco Balș Vel Vornic de Țara-de-jos, Manolachi Conache biv Vel Vornic de Țara-de-jos, «epistat Vorniciî de aprozi», Vasili Costache Vel Vornic de Țara-de-jos, Costandin Paladi Vel Vornic de Țara-de-sus, Dimitri Ralet Vel Vornic de Țara-de-sus, «Sandul Sturza Hat. i parcălab Sucevschiî», Iordache Rosăt Vel Vistier, Costache Caragè Vel Postelnic, Grigoraș Caliiarhi Vel Camaraș, Iancul Negre Vel Agă, Costache Manu Vel Spatar, Iordache Milo Vel Ban, Teodorache Văcărescu Vel

Comis, Petrache Ritoridi Vel Caminar, Toadir Jora Vel Paharnic, Dimitrie Jora Vel Sărdar, Constantin Cantacuzinò Vel Stolnic. Scrie Șarban Botescu biv Vel Sulger. 6 August 1800. Copie iscălită de Domn. «Matei Costăn, condicar.» Se spune că pecetea «adevărat este spânzurată în cutie de argint».]

11. 23 August 1800. Constantin Ipsilanti, către Ion Negre biv Vel Sulger, Gheorghie Tăutul Vornic de Poartă, pentru a hotărâni «o moșie ce s'aû aflat driaptă domniască, nedată nimăruî», satele Dorna, Șaru, Păltiniș.

12. 9 Septembrie 1800. «Toți lăcuiitorii din Dorna» către Domn. Îi chemase ispravnicul, pentru a li ceta «mila» dăruirii lor către «beizede Alexandru Voevod», «spre odihna și ocrotire noastră». Mulțamesc pentru «nemărginita bună-tate»: «acum am dobândit bună ocărmuire». Semnează și «Ion Cozan Vornicu ot Dorna», «Toader Ungurian», «Chirila Cărsteiû», «Nechita Săminescul». «Și noi tot satul Dorna i Șaru i Păltiniș, neștiind carte, am pus degitile». Marturii: boieri, popi, călugări. Parte din locuitorii vin și la Divan, de arată că așa e.

13. 15 Novembre 1800. Hotărânicia celor trei sate ale lui beizadea Alexandru. Se hotăresc «cu munții Voronețului, a Clirosului, anume Horda și Cruce», «cu munții mănăstiri Slatina, anume Grențiașul», «cu muntele Chetrosul, ce să stăpânești de dum: Sulgeriul Toma Balș». Se înfățișează ca vechilii: «dumnealui dragomanu Toma Moldovanul». Arată hotarele despre cei d'intăiū munți, locuitorii: «din Niagra Secuilor pe Negrișoara în sus, pin Piatra Pinului, și tot Negrișoara în sus pără în gura Toplișoarii, și Toplișoara la dial pără în obârșie ei, și din obârșie ei în dial, pin capul opcinii Rații, în opcina Tunzării, și opcina Tunzării în sus, pin piatra Tunzării și pin vârful Tunzării, și pi di-asupra fântăniî Ialovișoarii. . . Și de acolò întoarce opcina Mihăilețului la dial, până în vârful Șarului. . . Și de acolò opcina Bădiî păr în vârful Bosuiuc[u]lui. . . Și de acolò plaiu la vale, pin Băda și pe la fântăna Bădiî. . . Și de acolò opcina Șandrului, pin vârful Steviî și în pri-log, unde să întâlnește cu muntele Petrosul» (acestea între Holda și Dorna). Balș arată «că acest munte este după niamul

Cantacuzineștilor și că maica dumisale l-au avut zăstre». Oamenii Dornei înșiră hotarele: «din prislop și dreptu pin Ciungă, și în cracul Sunătoriului, și de acolo în dialu Călugărului, și de acolè în buza Bagolicului, și drept în apa Bistriții, drept gura Colbului». Aî lui Balș, «care au ținut în cumpărătură de la dum. acel munte cu anul», arată alte semne: pe la «gura Părăului Rău», «bătca Palmeșului». Chiril archimandritul Slatinei e chemat apoi pentru Grențiaș: arată un act de la 9 Iulie 1795, întărit de ispravnicul Sucevei, Spatarul Dumitrachi Ghica. Hotare: «Glodul Omului, și în vârvul dialului dintre Negre, și pogoară la vale, prin bătca cu Dărmocza, în buza dialului Bratului». Pomenite «iadurile ce sânt între Negre». Se aduce și o mărturie a Dornenilor, din 13 Februar 7257 (1749), «cu pecete Cămpulungului întărită după obiceiū vremii de atunce, dar este adevărită și cu iscăliturile a doi boeri: răposat Medelnicer Vasăli Bașotă, Medelnicer Dum[i]trașco, care acești boeri au fost în vremile trecute Vornic la Cămp[u]lungu». Altă mărturie «de la răposatul boeriū Banu Dinu Cantacuzinò, fiind într'acè vreme Paharnic și Vornic de Cămpulungu, din velet 7263 (1755), Mai 12»: în acest act se pomenește o veche hotarnică, «ce ar fi făcut . . . un Costachi biv Vel Stolnic, ci era în vreme de atunci Vornic de Cămpulungu [întăiū scris: Botoșeni]. O hotărnicie nò recunosc Dorneniū: ar fi făcut mărturia «din silă și din închisoare», plîngîndu-se apoi lui Alexandru-Vodă Calimah. O anulează acum, «pentru că ei sânt niște lăcuiitori ce șadè pe moșie domnească și nu avè putere niè să dè moșie, niè să ià moșie». «Niști oameni ce numai din păscutul bucatelor zic că știū.» Despre partea Bucovinei, «Cordonului», s'ar fi încălcat cincî case. Se împresura și despre Ungaria. Nouă hotare, între care: «părăul Serisorul», «Iunca Vânătoriului», «vârvul Lucač[u]lui», «tăetura ce este mai la vali di Pietriile Roșii», «un picor din mijloc, din trii pîcoare ce să pogoară din dialul Bonbiū», «părău tăeturii», «părău haitei», «un părăuț ce vine de la dial, din Ciriboc», «un picior ce vine din muntele Călimanu», «părău Calimanului, ce să numești ș'a Buciniș[u]lui», «Arsurile Omului».

14. 6 Ianuar 1801. Mărturie de la toți prelații și boierii Moldovei pentru donația Dornei: Iacob Mitropolit, Veniamin de Roman, Gherasim de Huși, Necolaï Roset Vel Logofăt, Costandin Balș Vel Logofăt, Iordache Cant. Logofăt, Depaste Logofăt, Iancul Razu Vel Logofăt, Mihaï Sturza Logofăt, Constantin Greceanu Logofăt, Iordache Balș Vistier, Costache Ghica Hatman, Teodor Balș Vel Vornic, Manolache Conache Vornic, Vasăle Costache Vel Vornic, Constantin Paladi Vel Vornic, Dimitrache Ralet Vel Vornic, Grigoraș Sturza Vistier, Sandul Sturza Hatman, Necolaï Balș Vornic, Constantin Balș Vornic, Gavril Conache Vel Vornic, Vasăle Roset Vornic, Raducan Roset Postelnic, Ioan Cant. Spatar, Lupul Balș Spatar, Mihalache Luca Spatar, Costache Mavrocordat Spatar, Ștefan Sturza Spatar, Dimitrie Saul Spatar, Costache Crup[enschi] Ban, Grigore Bașotă Ban, Ilie Cant. Ban, Iordache Crup[enschi] Ban, Arghire Cuza Ban, Ianachi Milo Paharnic, Alexandru Beld[iman] Paharnic, Matei Negel Paharnic.

15. 13 Octombrie 1809. Divanul Cnejei Moldovei. Costandin Balș biv Vel Logofăt iea cele trei moși de la Hatmanul Sandul Sturza. Sardarul Gheorghi Tufeccibaș[a] nu dă alte acte decît condica: restul, până în două luni. Întărită stăpânirea lui Balș și fără ele.

16. 9 Iulie 1832. Al. Balș către Logofeția Dreptății. Pentru niște Turci, ce fără voia lui s'aũ suit la munți, exploatează cheresteaua, nu vreaũ să dea «zăciuală pentru adetiul moșii», i-aũ bătut un vătav, «s'aũ așezat acolò în sate, luînd casă și având țitori, și în silă gonind și dispărînd pe bărbați de fimeï». Se plînge protopopul. Îl leagă și-l dă Vornicul pe unul din ei, spre a-l trimete la isprăvnicie; se roagă ceilalți Turci a-î da drumul. Era ordin de la Iași a-î scoate de acolo.

17. Paris, 22 Octombrie 1851. Catinca Conachi Vogoridi împuternicește pe soțul ei Necolaï Conachi Vogoride a vinde: Mărzăștii (Ținutul Iași), Lungani (Ținutul Iași), Sucevenii (Ținutul Tutova), Puțanii (Ținutul Tecuci), Cișmelele și Șârbeștii Vechi (Ținutul Galați [sic]), «avere rămasă de la răposatul părintele meu Logofătul Costachi Conachi... , dreaptă și ne-

tăgăduită a mè cironomie, iar nu zăstre». În «Foaie Sătească a principatului Moldaviei» (Iași, 22 April 1851; an. XIII, n° 16) se cuprinde plenipotența pentru moșia Negrișoara, Bălțița (Ținutul Covurluiū), Șărbești Vechi, «crăcma cu locul ei, aflătoare aice în capitalia Iași, la ulița târgului de sus», «un loc din Muntenimea de mijloc, aice din capitalie, — ca o avere de icsoprica, rămasă de la răposatul părinte a Luminării Sale, Logofăt și Cavaler Costachi Conachi».